

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ УЧАСНИКІВ СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітньо-наукова програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 31 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правосуб'єктність учасників сімейних правовідносин
Викладач (-і)	Зеліско Алла Володимирівна, доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права, доцент
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
E-mail викладача	alla.zelisko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку консультацій викладача, що розміщується на інформаційному стенді та сайті кафедри. Консультації щодо індивідуальних науково-дослідних завдань можуть відбуватися он-лайн шляхом використання Zoom, або листування через Telegram, Viber, e-mail на вибір здобувача відповідно до його індивідуальних побажань і в час, завідомо узгоджений із здобувачем.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є система теоретичних та прикладних питань правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин, відображених у нормативно-правових актах та наукових джерелах, практика реалізації норм сімейного законодавства, тенденції розвитку сімейно-правового інституту правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин. Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>: 1. Науково-методологічні підходи щодо поняття, кваліфікаційних ознак та систематизації учасників сімейних правовідносин. 2. Правосуб'єктність окремих видів учасників сімейних правовідносин. 3. Форми реалізації правосуб'єктності учасниками сімейних правовідносин. Знання системи правових норм, що регулюють особисті немайнові та майнові відносини, які виникають між особами на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом, і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства є невід'ємною складовою частиною якісної комплексної підготовки юристів високого фахового рівня. Вивчення дисципліни забезпечує здобувачів освіти ґрунтовною теоретичною основою, знання якої дозволяє всебічно аналізувати нормативні акти сімейного законодавства та наукові напрацювання щодо правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин; кваліфіковано систематизувати набути знання та формувати нові положення із відповідною аргументацією. Засвоєння здобувачами освіти спеціальних положень щодо правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин повинно ґрунтуватися на тих конститутивних ідеях та принципах, які задекларовані в міжнародних нормативно-правових актах; на сучасних напрацюваннях провідних наукових шкіл сімейного права в Україні; на правових позиціях, відображених у Постановах Пленуму Верховного суду. <u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про охорону дитинства», «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», Конвенція ООН про права дитини, Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок, Європейська конвенція про здійснення прав дітей, Конвенція про стягнення аліментів за кордоном та інші нормативно-правові	

акти, Постанови Пленуму Верховного суду.

Застосування сімейного законодавства в умовах розвитку та подальшого становлення України як соціальної, демократичної держави є одним із пріоритетним напрямів державної стратегії. Як наслідок, підготовка юристів із якісними фаховими знаннями і навиками у сфері правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин є затребуваною сучасним суспільством та державою.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правосуб'єктність учасників сімейних правовідносин» є формування у здобувачів освіти науково-правового розуміння доктринальних та прикладних положень щодо правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин; закріплення відповідних юридичних знань та навиків, спрямованих на вирішення конкретних науково-організаційних, дослідницько-інноваційних та прикладних спеціальних завдань у сфері питань щодо правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин; формування здатності до аналізу існуючих дискусійних теоретичних та прикладних положень сучасного сімейного права, зокрема, спеціальної його сфери – правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин.

Основними цілями вивчення дисципліни «Правосуб'єктність учасників сімейних правовідносин» є набуття здобувачами освіти загальних та фахових компетентностей у сфері наукових та прикладних питань правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин; володіння знаннями методологічних проблем інституту правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин, актуальних та перспективних тенденцій його вдосконалення; набуття навиків аналізу та узагальнення існуючих наукових напрацювань у вказаній спеціальній сфері сімейного права та формування на його основі власних аргументованих позицій, ідей та висновків.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

здатність розв'язувати комплексні проблеми в спеціальній сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення цілісних знань та/або професійної практики;

здатність до абстрактного та критичного мислення у сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників;

здатність до розуміння предметної області сфери сімейних правовідносин, пов'язаної із правосуб'єктністю їх учасників, та розуміння професійної діяльності за спеціальністю;

здатність визначення нових перспективних напрямів наукових досліджень у сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників;

здатність самостійного визначення, організації та проведення наукових досліджень у сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення;

здатність застосування методології та методики дослідницької роботи для створення нових систем утворюючих знань у сфері правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників.

Фахові компетентності:

здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників, та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути

опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей;
 здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
 здатність демонструвати знання базових засад, сучасного стану, тенденцій розвитку наукових досягнень у сфері сімейного права;
 здатність застосовувати знання основ педагогічної діяльності, дидактики вищої школи, традиційні та інноваційні форми навчання і педагогічні технології у сфері професійної діяльності;
 здатність розробляти проекти нормативно-правових актів, пов'язаних із регулюванням правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин.

Програмні результати навчання:

формулювати і перевіряти гіпотези у сфері сімейних правовідносин, пов'язаних із правосуб'єктністю їх учасників; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень тощо), наявні літературні дані;
 застосовувати наукові знання термінології у сфері питань правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин, основні закономірності юридичного мислення та пізнання, формулювати поняття і категорії, класифікувати та узагальнювати явища державно-правової дійсності;
 розуміти загальні принципи та методи правових наук, а також методологію наукових досліджень у сфері правосуб'єктності учасників сімейних правовідносин, застосовувати їх у власних наукових дослідженнях в юридичній та у викладацькій практиках;
 розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері сімейних правовідносин на основі проведеного дослідження.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	081 Право	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Науково-методологічні підходи щодо поняття, кваліфікаційних ознак та систематизації учасників сімейних правовідносин.

Тема № 1. Суб'єкти та учасники сімейних правовідносин: наукові підходи до розуміння категорій та практика застосування чинного законодавства.	2	2	5
Тема № 2. Доктринальні та прикладні класифікації учасників сімейних правовідносин.	2	-	7

Модуль II. Правосуб'єктність окремих видів учасників сімейних правовідносин.

Тема № 3. Сімейна правосуб'єктність як соціально-	2	2	6
---	---	---	---

правова характеристика учасників сімейних правовідносин				
Тема № 4. Правосуб'єктність подружжя та осіб, прирівняних до нього за статусом (конкубінат).		2	-	6
Тема № 5. Правосуб'єктність батьків та дітей.		2	2	6
Тема № 6. Правосуб'єктність учасників родинних сімейних правовідносин.		2		7
Тема №7. Правосуб'єктність учасників сімейних правовідносин, пов'язаних із усиновленням та влаштуванням дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.		2		6
Модуль III. Форми реалізації правосуб'єктності учасниками сімейних правовідносин.				
Тема № 8. Особливості здійснення сімейних прав та обов'язків учасниками сімейних правовідносин.		2	2	6
Тема № 9. Межі та обмеження здійснення сімейних прав та обов'язків учасників сімейних правовідносин.		2	-	6
Тема №10. Договори в сімейному праві		2	2	5
ЗАГ.:		20	10	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни ґрунтується на положеннях, викладених в Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», схваленому в новій редакції Вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», протокол № 1 від 28.01.2020 р. – https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/08/polozhennya2020_org_os_proc.pdf Максимальна оцінка за результатами вивчення навчальної дисципліни становить 100 балів. Система оцінювання навчальної дисципліни включає в себе кілька компонент: оцінка за виконання екзаменаційної роботи (50 балів); оцінка за семінарські заняття (25 балів); оцінка індивідуальної роботи здобувача освіти науково-дослідницького характеру, самостійної роботи (25 балів).			
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає виконання здобувачами освіти індивідуальних письмових робіт науково-дослідницького характеру та самостійної роботи. Такі роботи можуть бути безпосередньо чи опосередковано пов'язані із тематикою наукового дослідження здобувачів освіти. Формами індивідуальних письмових робіт можуть бути: есе, рецензії на наукові статті, анотація монографічного дослідження, аналіз чинного законодавства на предмет наукової та прикладної проблематики. Виконання письмових робіт здобувачами освіти повинні відображати їх здатність до аналізу та систематизації існуючих наукових і прикладних напрацювань у межах дисципліни та формування власних висновків дослідницького характеру. Види письмових робіт: Есе (тематика пов'язана із науковим дослідженням здобувача освіти і			

	визначається спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 10 балів. Рецензія на наукові статті (обсяг рецензії становить 1-2 сторінки, тема статті для рецензування визначається спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 5 балів. Анотація монографічного дослідження (обсяг анотації становить 1-2 сторінки, обрання монографії здійснюється спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 5 балів. Аналіз чинного законодавства на предмет наукової та прикладної проблематики (тематика визначається спільно викладачем та здобувачем)– 5 балів. Максимальний бал за письмові семестрові роботи становить 25 балів.
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять передбачає поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських (практичних) занять. Підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття виставляється в кінці семестру за результатами роботи на семінарських (практичних) заняттях, самопідготовки і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські (практичні) заняття та оцінок за відпрацьовані заняття. Підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття (максимально 25 балів) – підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття, помножена на коефіцієнт 5, заокруглена до цілого. Опитування здобувачів здійснюється у формі співбесіди, під час якої визначається розуміння здобувачем доктринальних та прикладних питань теми, уміння аналізувати їх та формувати власну аргументовану належним чином позицію.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуск здобувача освіти до написання екзаменаційної роботи визначається наявністю балів за результатами виконання ним двох компонент: роботи на семінарських заняттях (за умови відсутності пропусків або наявності їх відпрацьовань в індивідуальному порядку) та виконання індивідуальних завдань, самостійної роботи із консультативним супроводом керівника дисципліни. Кількість балів, яка є умовою допуску здобувача освіти до підсумкового контролю становить 25 балів за результатами як семінарських занять, так і індивідуальної та самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – екзамен – проводиться в письмово-усній формі шляхом з'ясування опанування здобувачем загальних та фахових компетентностей. Екзамен охоплює весь обсяг навчальної дисципліни. Екзаменаційний білет передбачає три питання теоретичного характеру та термінологічне завдання. Описові питання оцінюються у 15 балів кожне і термінологічне завдання – у 5 балів. Зміст екзаменаційного білету затверджується на засіданні кафедри цивільного права. Максимальний бал за екзамен – 50 балів. Отриманий в результаті здачі екзамену бал заноситься у відомість успішності, додається до балів за семінарські заняття, індивідуальну та самостійну роботу і складає підсумковий семестровий бал.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Планується виконання здобувачами освіти індивідуальних письмових робіт науково-дослідницького, форми яких розкриті у попередніх розділах. Усі письмові роботи	

виконуються у термін, визначений викладачем, але не пізніше дня проведення останнього семінарського заняття.

Також планується виконання здобувачами освіти письмової екзаменаційної роботи як форми підсумкового контролю за результатами вивчення дисципліни.

Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку шляхом виконанням здобувачами освіти індивідуальних завдань, які у письмовій формі надсилаються на електронну пошту викладача.

Більша частина навчального часу спрямована на самостійну роботу здобувача. Практичні завдання по навчальній дисципліні обговорюються з аспірантом та корегуються для кожного аспіранта окремо у відповідності до тематики його наукового дослідження.

8. Рекомендована література

1. Ватрас В. А. Суб'єкти сімейних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юр. наук. Київ, 2008. 19 с.
2. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія. За заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 298 с.
3. Кожевникова В.О. Теоретико-методологічні засади обмеження особистих немайнових та майнових прав суб'єктів сімейних відносин [Текст] : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. - 511 с.
4. Розгон О.В. Договори в сімейному праві України: монографія. К.: Ін Юре, 2018. 301 с.
5. Сафончик О.І. Шлюбні правовідносини в Україні: проблеми теорії і практики [Текст] : монографія. Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса : Фенікс, 2018. 375 с.
6. Гриняк, О. Б. Право спільної власності подружжя на житло за законодавством України [Текст] : монографія. НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Нац. акад. прав. наук України . - Київ : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2017. 219 с.
7. Білик О.О. Інститут окремого проживання подружжя в сімейному праві: порівняльно-правовий аспект [Текст] : монографія. Київ : Знання України, 2017. 259 с.
8. Сердечна І.Л. Особисті немайнові права і обов'язки інших членів сім'ї та родичів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль, 2017. 20 с.
9. Якименко О.О. Майно подружжя. Судові спори: визнання особистою приватною власністю, визнання спільною сумісною власністю, встановлення порядку користування, сімейні правочини, поділ майна. Вінниця : Консоль, 2017. 615 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в Методичних рекомендаціях до вивчення відповідної дисципліни, які надаються аспіранту в електронній формі до початку семестру.

Викладач _____ проф. А.В. Зеліско